

Tina Olesen Linde, Gitte Christensen, Kerly Maire Servilieri, Susanne Bendixen, Carina Lundby Olesen, Lotte Stig Nørgaard, Charlotte Verner Rossing, Rikke Nørgaard Hansen

I dette nyhedsbrev kan du læse en status for udvalgte projekter i netværket, fx kan du læse om seneste nyt fra Skole-Medicin-Temadagen og resultaterne fra Stop Medicinspild projektet. Du kan også læse om nye projekter i netværket. Vi giver dig også en opdatering på seneste nyt fra styregruppen og siger velkommen til det nye styregruppedlem Tina Olesen Linde, som repræsenterer farmaceuterne.

Invitation til deltagelse i nyt projekt

Vil jeres apotek deltage i et nyt forskningsprojekt og hjælpe os med at kortlægge brugen af det vægtreducerende lægemiddel Wegovy i Danmark?

Så vil vi meget gerne høre fra jer – vi har brug for ca. 20 apoteker, som over en periode på to uger har lyst til at indsamle data for kunder, der kommer og indløser en recept på Wegovy. Vi vil indsamle data direkte i skranken via et elektronisk spørgeskema.

[Læs hele invitationen, og hvad apoteket får ud af at deltage i projektet, her](#)

Projektet er optaget i Netværk for Udvikling af Apotekspraksis (NUAP). [Læs mere om projektet her.](#)

Status på projekter i Netværk for Udvikling af Apotekspraksis

Projektlederne for udvalgte projekter i netværket giver her en status på projekterne. Du kan altid læse mere om projekterne på [netværkets hjemmeside](#), eller du kan kontakte projektlederen.

Skole-Medicin-Temadagen

Skole-Medicin-Temadagen nærmer sig sin slutfase med hastige skridt. En lang række apoteksfarmaceuter har undervist i intet mindre end 70 klasser på mellemtrinnet. 10 yderligere undervisningsdage er planlagt. Så det ligner bestemt, at de 80 ønskede klasser nås. Temadagen har skabt stor glæde både hos eleverne, lærerne, de undervisende farmaceuter (og såmænd også hos os i projektgruppen).

Evalueringsdata fra temadagen er nu i gang med at blive klargjort – og vil blive præsenteret ifm. den afsluttende workshop, der holdes i København d. 24. oktober 2023.

Projektet er senest blevet formidlet i en artikel i bladet "Folkeskolen" [Medicin på skoleskemaet: Smertetæskler, isvand og lindrende venner.](#)

Der er også blevet præsenteret projektresultater på PCNE-konferencen afholdt på Pharmakon i februar 2023.

[Se poster her](#)
[Læs abstract her](#)

Ydermere er der blevet præsenteret projektresultater på dette års Nordic Social Pharmacy Conference i Tromsø i juni "Even though I wasn't interested in medicine, this was exciting" – an evaluation of the School Medicine Theme Day.

Abstract bliver publiceret i Research in Social and Administrative Pharmacy senere i år.

Læs mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Stop Medicinspild – kortlægning af omfang af og viden omkripharmang medicinspild i befolkningen

Formål og baggrund

Formålet med projektet er at få beskrevet omfanget af og viden om borgeres medicinrester afleveret på apotekerne. Baggrunden for dette er, at medicinspild er en trussel mod både patientsikkerheden, miljøet og sundhedsøkonomien - stik mod hensigten. Medicin skal gavne borgere og patienter. Medicinspild defineres bredt som medicin, der håndteres forkert, tages forkert eller går til spilde enten i produktions-, distributions- eller anvendelsesfasen. I dette projekt har vi kun set på de medicinrester, som borgere afleverer i skranken på apoteket, f.eks. fordi det er blevet for gammelt, fordi borgeren har valgt at stoppe behandlingen, eller fordi behandlingen er blevet ændret eller afsluttet.

I 2019 blev Alliancen Stop Medicinspild etableret som en sammenslutning mellem Pharmadanmark, Gigtforeningen, Lægeforeningen og Ældre Sagen. I 2021 kom Danmarks Apotekerforening til. Alliancen ønsker at sætte medicinspild på dagsordenen med det mål at finde konkrete løsninger for at reducere medicinspild og skabe bedre livskvalitet med den rette medicin i rette dosis til rette tid.

I maj 2022 igangsatte Alliancen en informationskampagne med det formål at oplyse borgerne om, at medicinrester skal afleveres på apoteket. Sideløbende blev dette projekt med registrering af medicinrester afviklet. Projektet er finansieret af Sygeforsikringen Danmark.

Det er planen, at projektet skal give Alliancen Stop Medicinspild input til, hvordan de kan arbejde videre mod deres mål om reduktion af medicinspild i Danmark.

Metode

Projektet startede i marts 2022 med at rekruttere apoteker gennem NUAP, gennem farmaceutstuderende på studieophold på apotek fra Københavns Universitet samt i specifikke områder i landet, hvor informationskampagnen fandt sted. Dataindsamlingen foregik i en valgfri uge fordelt på to perioder, før og efter kampagnen.

I dataindsamlingsugen skulle apotekspersonalet lægge alle de medicinrester til side, som blev afleveret af kunder i skranken. Herefter

gennemgik apotekspersonalet de indsamlede medicinrester, sorterede ikke-medicin fra, og registrerede derefter data for hver enkelt medicinrest i en elektronisk database. De registrerede data omhandlede varenummer, estimeret restindhold samt udløbsdato. Ud fra varenummeret blev der i analysen koblet data på om produkt, ATC-kode, udleveringsgruppe, tilskudsgruppe og pris.

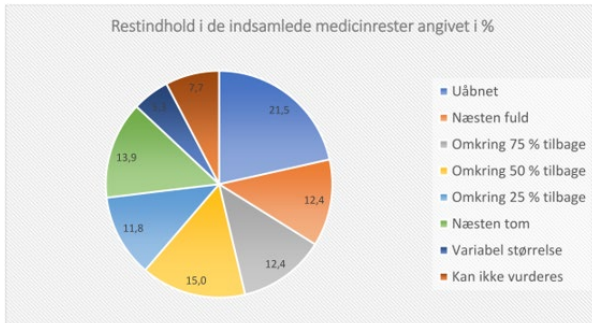
Resultater

I alt deltog 33 forskellige apoteker i projektet, hvoraf 30 samlede ind i perioden før kampagnen, og 9 samlede ind i perioden efter kampagnen. Der var altså 6 apoteker, der samlede medicinrester ind i begge perioder. Mange tak til jer alle 😊

Der blev i alt gennemgået 4.419 medicinrester af apotekspersonalet. Af disse er 80 medicinrester ikke medicin i projektets definition (kosttilskud, veterinære lægemidler, naturlægemidler og medicinsk udstyr), som blev taget fra. Derudover indeholdt 20 indtastninger data om i alt 65 medicinrester, hvilket giver 45 ekstra inkluderede medicinrester. Dette efterlader 4.384 medicinrester til analysen. En medicinrest kan være alt lige fra en blisterpakke med 1 tablet i, en halvtom næsespray, en lynlåspose med 5 kapsler eller en uåbnet pakke medicin.

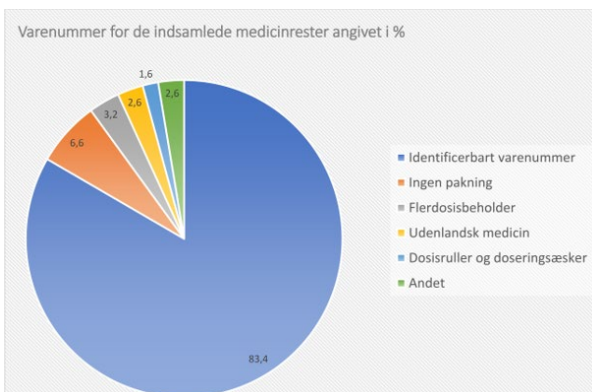
Der var en stor spredning på antallet af indsamlede medicinrester, hvor hvert apotek indsamlede mellem 6 og 546 medicinrester på en uge med et gennemsnit på 112 medicinrester. Hvis man forestiller sig, at der bliver afleveret samme mængde medicinrester på alle landets apoteker i alle uger året rundt, vil det samlet set give godt 3 mio. medicinrester om året i Danmark.

Nedenstående figur viser, at der blev afleveret flest uåbnede pakninger. Kategorien variabel størrelse dækker over f.eks. løse tabletter i en pose eller løse blisterark uden yderpakning. Hvis indholdet ikke kunne vurderes, kunne det være pga. en uigennemsigtig beholder.

Af de afleverede pakninger var 2.500 (57 %) ikke udløbet, 1.516 (35 %) var udløbet, mens 368 (8 %) ikke kunne vurderes. I alt 623 pakninger var hverken udløbet eller åbnet (14 %).

I alt 3.655 (83 %) af pakningerne havde et identificerbart varenummer, se figur 2. Kategorien "Andet" dække fx over magistrelle lægemidler, beskadigede pakninger og tryghedskasser.

Der blev i alt indtastet 1.614 forskellige varenumre. Ud af disse er der for 894 varenumre kun indsamlet 1 pakning af pågældende varenummer tilsammen på alle de deltagende apoteker, og der er således indsamlet mange forskellige lægemidler på de deltagende apoteker. De hyppigste 5 produkter blandt de afleverede pakninger var Prednisolon "DAK" 5 mg 100 stk. (23 pakninger, 0,5 %), Voltabak 1 mg/ml 10 ml (20 pakninger, 0,5 %), Solu-Medrol 40 mg 1 stk. (19 pakninger, 0,4 %), Tapin 2,5+2,5 % 30 g (19 pakninger, 0,4 %) og Vagifem 10 mikrog 18 stk. (18 pakninger, 0,4 %).

Doseringsform for de indsamlede medicinrester var langt overvejende tabletter (55 %). For tabletter og kapsler var den hyppigste pakningsstørrelse 100 stk. (40 %).

Der blev afleveret flest medicinrester fra ATC-kode N02 (9 %), J01 (6 %) og S01 (6 %).

I projektet kunne der kobles udsalgspriser til 3.560 af de 4.384 medicinrester (81 %). Den samlede udsalgspris for de afleverede medicinrester i projektet er opgjort til 586.207 kr., når der tages højde for restindholdet af pakningerne. Dette kan forsigtigt ekstrapoleres til knap 7,9 mio. kr. for en uge for alle apoteksenheder i Danmark samt knap 410 mio. kr. på landsplan om året, hvis man forestiller sig, at der afleveres samme mængde og type af medicinrester på alle landets apoteker i alle årets uger.

Næste skridt

I juni 2023 er der udgivet en [artikel i Pharma](#) om projektet, hvor der blandt andet står lidt om lignende projekter i andre lande. Der bliver også indsendt en videnskabelig artikel til et internationalt tidsskrift senere på året.

Analysegruppe bag projektet

Trine Graabæk, forskningsfarmaceut, Sygehusapotek Fyn (faglig projektleder og datamanager)
Lotte Stig Nørgaard, professor, Københavns Universitet
Geert Amstrup/Birgitte Gram Blenstrup, chefkonsulenter, Lægeforeningen
Birgitte Nørby Winther, chefkonsulent, Danmarks Apotekerforening
Peter Thøgersen, politisk konsulent, Pharmadanmark
Katrine Vinther Kloster, farmaceut, Enghave Apotek

Man kan henvende sig til Trine på tgraabaek@health.sdu.dk, hvis man har spørgsmål til projektet.

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Triple whammy – sikker brug af NSAID

Projektgruppen har indsendt en videnskabelig artikel om projektets resultater til Exploratory Research in Clinical and Social Pharmacy, som publiceres snarest.

Herunder følger abstract fra artiklen oversat til dansk:
Kombinationen af diuretika, ACE-hæmmer/angiotensin-II-receptorblokkere og NSAID giver risiko for akut nyresvigt kendt som

triple whammy effekten. NSAID kan i Danmark købes på recept på apoteker og i håndkøb på apoteker og i detailhandlen. Formålet med denne undersøgelse var at afprøve, om apoteker kan identificere og rådgive kunder med risiko for triple whammy effekten.

De deltagende apoteker blev rekrutteret på tværs af Danmark og Færøerne. I april til maj 2021 valgte alle ansatte på 13 lokale apoteker ti arbejdsdage til at indsamle data i et elektronisk værktøj om deres risikovurdering og rådgivning om triple whammy effekten for alle kunder, der bad om NSAID. Data blev analyseret deskriptivt. Medarbejderne blev instrueret i korrekt dataindsamling og modtog undervisningsmateriale og en patientinformationsfolder om triple whammy effekten. Medarbejderne evaluerede undervisningsmaterialet og patientinformationsfolderen i et spørgeskema. De kvantitative svar fra spørgeskemaet blev analyseret deskriptivt, og de kvalitative svar blev analyseret ved hjælp af en indholdsanalyse.

Ifølge apotekernes risikovurdering var 12,1 % (n=215) af kunder, der bad om NSAID, i risiko for triple whammy effekt. Dataindsamlingen om kundernes aktuelle medicin viste, at kun 8,0 % (n=142) faktisk var i risiko for triple whammy. Af dem bad 43,0 % (n=61) om NSAID på recept og 57,0 % (n=81) i håndkøb. Evalueringen af materialer viste, at medarbejderne overordnet var tilfredse med undervisningsmaterialet, da de oplevede, at det øgede deres viden om triple whammy og hjalp dem i rådgivningen. De var også tilfredse med patientinformationsfolderen.

Forskerne konkluderer, at til trods for at medarbejderne er tilfredse med undervisningsmaterialet, så er de med det materiale ikke blevet uddannet godt nok i at vurdere risikoen for triple whammy for kunder, der beder om NSAID, da de vurderer flere kunder i risiko, end der reelt er i risiko, ud fra deres lægemiddelbrug. Mere forskning om hvordan triple whammy indsatser skal foregå på apoteket, så medarbejderne er klædt på til at kunne lave risikovurderingen, er nødvendig, fordi der er et potentiale for, at apoteker kan identificere og rådgive kunder, der er i risiko triple whammy effekten.

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Farmaceuten som brobygger i sektorovergangen ved udskrivelse

Ph.d.-afhandlingen, som projektet bygger på, er blevet antaget til forsvar. Dette forventes afholdt i efteråret 2023. Desuden er der senest antaget følgende videnskabelige artikel, som beskriver nogle af projektets resultater:

Developing a pharmacist-led intervention to provide transitional pharmaceutical care for hospital discharged patients: A collaboration between hospital and community pharmacists.

[Link til artiklen](#)

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Kommunikation mellem apotekspersonalet og ældre borgere med anden etnisk baggrund end dansk

Projektet er et specialeprojekt fra Syddansk Universitet af Yazan Yousef Alahmad med Trine Graabæk Hansen som vejleder, og Alaa Hassan Burghle som medvejleder. Nedenfor er indsat resuméet fra specialerapporten, og linket til den fulde rapport er indsat.

Background

The purpose of this project is to investigate what challenges staff at Danish community pharmacies experience when meeting older migrants in connection with their collection of medication at the pharmacy. The focus of the project will be on communication challenges between older migrants and pharmacy staff when they visit the pharmacy to collect medication and/or other products.

Objective

The aim of this project is to explore what challenges the Danish community pharmacies face in communication with older migrants (> 50 years).

Methods

The data collection will take place at community pharmacies around Denmark, where the staff at the pharmacies collect data for the project via the secure electronic data collection tool REDCap via OPEN. The supervisor worked on obtaining approval for data storage from the repository of the Region of Southern Denmark. After completing the data collection, data are analyzed using descriptive statistics.

Results

Two hundred twenty-four immigrant patients agreed to participate in the survey, the number of included questionnaires in our study. The pharmacy staff experienced language barriers in 167 (74,5%) encounters. Most immigrant patients were from the age group 50-60 years (51,8%). The gender of the patients was almost equally distributed, with 47,3% men and 52,3% women.

Conclusion

The problem is the language barrier. The older patients did not understand all information during encounters, and the pharmacy staff found it difficult to advise them. Older immigrant patients face difficulties in their day-to-day routine caused by the language barrier and negative immigration experiences.

[Link til den fulde rapport](#)

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Nye projekter

Der er blevet startet tre nye projekter op i netværket, udover projektet, som der er en invitation til i starten af nyhedsbrevet:

Apotekets rolle i rådgivning ved uhensigtsmæssig brug af i håndkøbsmedicin – en afdækning af klinisk relevans

Dette projekt tager sit afsæt i et andet af projekterne her fra netværket nemlig Triple Whammy projektet. Dette nye projekt vil undersøge, om der er andre håndkøbslægemidler end NSAID, hvor der kan være forsigtighedsregler, kontraindikationer eller interaktioner, som er klinisk relevante og som apoteket med fordel kan have fokus på i rådgivning af kunderne.

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Egenomsorg på danske apoteker – en kortlægning

Dette projekt ønsker at afdække art og omfang af initiativer vedrørende rådgivning i egenomsorg, der tilbydes på danske apoteker.

Afdækningen sker ved en spørgeskemaundersøgelse, som sendes til alle apoteker, der er medlem af netværket og til alle vejledere fra studieophold på apotek på Københavns Universitet.

Projektet og formidlingen af resultaterne herfra, er et bidrag til en international artikelserie om egenomsorg på de danske apoteker.

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Medicinsamtaler til dosiskunder

Dette projekt har som mål at udvikle og afprøve et samtaleforløb for at hjælpe borgere, som selv står for medicinadministration, godt i gang med dosispakket medicin. Mange af disse borgere er ikke umiddelbart i målgruppen for eksisterende tilbud om medicin- eller compliancesamtale.

I sidste ende er målet at sikre at selvhjulpne borgere kommer godt i gang med dosispakket medicin.

Læs også mere om projektet [på netværkets hjemmeside](#)

Nyt fra styregruppen

Styregruppen for Netværk for Udvikling af Apotekspraksis arbejder i øjeblikket på at udforske og afprøve nye platforme og modeller for videndeling og netværk blandt netværkets medlemmer. Dette fordi vi oplever, der er godt gang i projekterne, samtidig med at tiden ikke er til at deltage på netværksmøde oveni i mange andre arrangementer og dagligdagen på apotekerne. På styregruppemøde den 12. juni 2023 blev det besluttet, at styregruppen fortsat skal arbejde for at komme på programmet til forskellige arrangementer, hvor apotekere og apotekspersonale kommer, så vi kan synliggøre styregruppens ressourcer og muligheden for sparring og hjælp til projekter. Styregruppen har senest været på Farmakonomelevdagen og Apotekerkonferencen.

Det blev besluttet at fortsætte med nyhedsbreve med tyngde fra projekter, samtidig skal der afprøves et kortere format med korte videoer med projektledere/projektdeltagere fra praksisprojekter, som fortæller om dele af projektet, og hvordan projektresultater og viden fra projekterne i dag bruges på apoteket.

Hvis du har lyst til at lave en video, hvor du fortæller om at gennemføre eller deltage i et projekt, så send den meget gerne til Kristin Primdahl på krp@pharmakon.dk eller læg den selv på netværkets Facebookgruppe.

Læs referater fra styregruppemøder på [netværkets hjemmeside](#).

Læs om netværket og projekter, der er i gang lige nu, på [hjemmesiden](#)

Medlemmerne har valgt en ny farmaceut til styregruppen

Medlemmerne i netværket har valgt Tina Linde Olesen fra Vejen og Egtved Apoteker som ny repræsentant for farmaceuterne i styregruppen. Her fortæller Tina om sig selv, og hvad hun vil bidrage med i styregruppen.

Jeg hedder Tina Linde og er stolt af at være blevet valgt ind i styregruppen for Netværk for Udvikling af Apotekspraksis (NUAP). Jeg er farmaceut på Vejen og Egtved Apoteker og bringer mange års erfaring med arbejdet tæt på borgeren med ind i NUAP.

Jeg er dybt engageret i sundhedsydelser, og medicingennemgang er lidt et hjertebarn for mig. Borgerinvolvering i egen behandling er en af de elementer, jeg forsøger at vække i apotekets skranke på daglig basis. Det er på apoteket, at vi mærker nogle af de forandringer, der sker på sygehus og hos behandlere, og hvordan det påvirker borgeren. Apoteket er i tæt kontakt med borgeren, og derfor skal vi forsætte med at deltage i og udvikle nye projekter, som leder til forbedringer for borgere og samfund. NUAP giver apoteket mulighed for at deltage med seriøse forskningsprojekter og etablerer forbindelse mellem forskere og apoteker. Dermed kan vores sektor udvikle sig, og kendskabet til apoteket, farmakonome og farmaceuters kunnen kan udbredes.

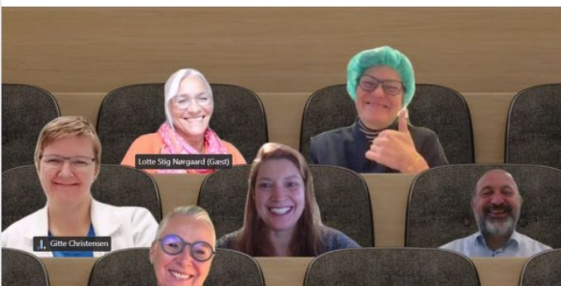
Uddrag fra netværkets facebookgruppe

Hvis du ikke allerede er medlem, så gå ind på [netværkets facebookside](#) og anmod om medlemskab. Så lukker vi dig ind, hvis dit apotek er medlem af netværket.

I dag er vi i gangen med Sparring på projektbeskrivelser:

- Wegovy® ny behandling af svære overvægt, hvor apoteker Arjang fra Stevns Apotek deltog
- Medicinernemgang med dosisdispensering, hvor Fahad, apoteker fra Aarhus City Vest Apotek deltog

Kerly Maire Servilieri
11. maj · 🌐

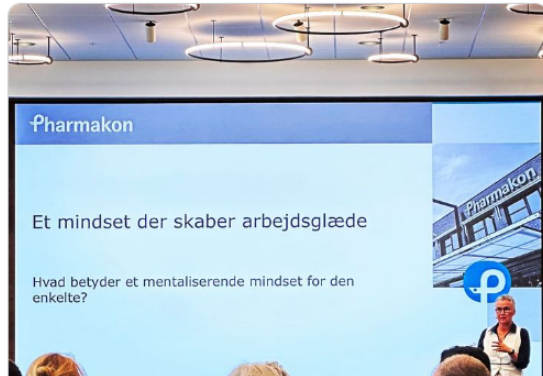
Lotte har fortalt om [Netværk for udvikling af apotekspraksis](#) på Apotekerkonference2023. Bliv mange nye apotekere har vist interesse i at melde deres apoteker i NUAP. I og jeres personale er meget velkomne 🥰

Tak til Lotte for en supergod presentation. Tak for opbakningen af apotekere-medlemmer, engagement af apotekspersonale og styregruppen.... Se mere

Kerly Maire Servilieri
13. maj · 🌐

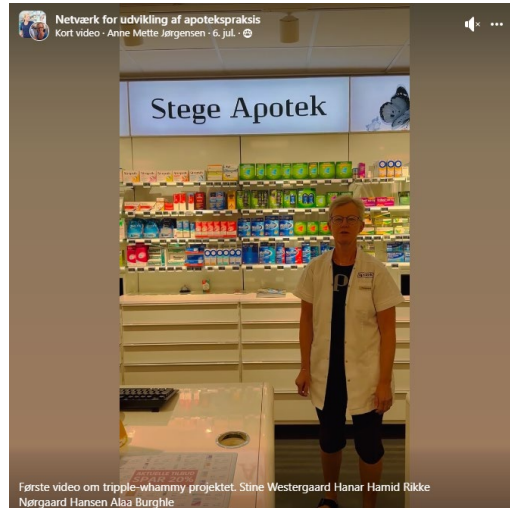
Mentalisering som et værktøj for at øge arbejdsglæde, lyder meget interessant. Nogle eksempler, som blev præsenteret af [Charlotte Verner Rossing](#) på konferencen har fået min opmærksomhed. Kunne det være en ide at åbne plads her i gruppen, hvor erfarne personer kan dele lidt med os, og nysgerrige kan stille spørgsmål?

Firkløver Apoteket
13. maj · 🌐

Fra Apotekerkonference2023, en ny vej for at lære om mindset, der øger arbejdsglæden. Mange eksempler og resultater blev præsenteret af [Charlotte Verner Rossing](#), fra kurset "Mentalisering". Det lyder meget interessante. Firkløver ønsker at komme på holdet i næste år.

[Apoteket.dk](#)
[Farmakonomforeningen](#)
[Fagforeningen Pharmadanmark](#)
[Pharmakon](#)

Første video om triple-whammy projektet. Stine Westergaard Hanar Hamid Rikke Nørsgaard Hansen Alaa Burghie

